OsDerElskerViden RettighedsAlliancen

Studerendes anskaffelse af studiebøger

Oktober-November 2020

Formål og metode

Kort beskrivelse af undersøgelsens formål og anvendt metode til indsamling og behandling af data

Epinion

Formål med undersøgelsen

Kort beskrivelse af undersøgelsens formål

Undersøgelsens formål

- Formålet med denne undersøgelse er at kortlægge og dokumentere omfanget af ulovlig anskaffelse af digitale studiebøger blandt studerende på de videregående uddannelser.
- Undersøgelsen afdækker, hvilke uddannelsesinstitutioner der er hårdest ramt i henhold til ulovlig distribuering af digitale studiebøger og tilvejebringer ny viden om, hvordan anskaffelsen af digitale studiebøger i praksis foregår på uddannelsesinstitutionerne.
- Rapporten blotlægger de studerendes anskaffelsesmetoder, betalingsformer og generelle holdning til ulovlig distribuering af digitale bøger til studiebrug med henblik på at studere ligheder og forskelle mellem de forskellige uddannelsesinstitutioner - hhv.: erhvervsakademier, professionshøjskoler og universiter.

Metode til indsamling og behandling af data

Kort beskrivelse af anvendt metode til indsamling og behandling af data

1

Dataindsamling og metode

- Undersøgelsen er gennemført som web-baserede interviews blandt 712 studerende på en videregående uddannelsesinstitution og er en gentagelse af undersøgelsen fra foråret 2019.
- Data er indsamlet i perioden 12. oktober 2020 til 21. oktober 2020 via online panel.
- RettighedsAlliancen har udviklet spørgeskemaet bag undersøgelsen, og Epinion har lavet metodisk kvalitetssikring.
- Epinion har forestået dataindsamlingen.

2

Databehandling og repræsentativitet og metode

- Data er stratificeret og vejet i forhold til køn, alder og region for at sikre, at den indsamlede stikprøve matcher de repræsentative fordelinger på de videregående uddannelser i Danmark.
- I overensstemmelse med EU's Persondata-forordning (GDPR) er alle besvarelser anonymiserede. De deltagende har været informeret om anonymitet forinden deres deltagelse i undersøgelsen.

Epinion

Hovedkonklusioner

Konkluderende analyse på baggrund af undersøgelsens nøgleresultater

Epinion

Hovedkonklusioner

Resultaterne peger på, at ulovlige delinger af digitale studiebøger stadig fylder meget på de videregående uddannelser:
50% af de studerende, der bruger digitale studiebøger, har anskaffet sig mindst én digital studiebog på ulovlig vis. Anskaffelsen sker typisk fra venner eller medstuderende på studiet uden betaling. Samlet set er den mest acceptable måde at modtage digitale studiebøger blandt de studerende at modtage det fra en underviser.

1

Ulovlig anskaffelse er fortsat yderst udbredt blandt de studerende – andelen er dog faldende. Det fortsat hver anden studerende (50 pct.) på videregående uddannelser, der har anskaffet sig en bog på ulovlig vis. Tendensen er dog faldende. Samtidig er der sket et fald i brugen af digitale studiebøger: Mens det i 2019 var 44 pct. af studerende, der var hyppige brugere, angiver 37 pct. i 2020 ”altid” eller ”ofte” at bruge digitale studiebøger.

2

Ulovlige bøger skaffes fortsat primært i studiets nærmiljø. 59 pct. af de studerende angiver at have anskaffet sig en digital studiebog fra en ven eller medstuderende på ulovlig vis. Resultaterne indikerer samtidig, at undervisere er blevet en større kilde til deling af digitale studiebøger via online platforme som f.eks. Facebook, Dropbox, Google Drive el.lign.

3

Det er blevet mindre acceptabelt at dele digitale studiebøger, men andelen, der finder det acceptabelt er stadig høj. 62 pct. finder det acceptabelt, når venner og medstuderende deler digitale studiebøger med hinanden. Dette er et fald siden 2019, hvor andelen var 71 pct. Det opleves som mest acceptabelt, hvis det er underviserne (78 pct.) fremfor fx andre studerende, som deler studiebøgerne.

Resultater

Grafisk præsentation af undersøgelsens resultater,
herunder kommenteret analyse af graferne

Epinion

Fortsat et udbredt brug af digitale studiebøger på videregående uddannelser

Langt størstedelen (83 pct.) af de studerende på de videregående uddannelser gør brug af digitale studiebøger. Et mindretal (15 pct.) angiver, at de aldrig bruger digitale studiebøger.

Anvendelsen af digitale studiebøger er faldet en smule siden 2019. Mens det i 2019 var 44 pct. af de studerende på en videregående uddannelse, der var hyppige brugere af digitale studiebøger, angiver 37 pct. i 2020 ”altid” eller ”ofte” at bruge digitale studiebøger. Der er dog fortsat et udbredt brug af digitale studiebøger på videregående uddannelser.

Hver femte mand angiver, at de altid bruger digitale studiebøger hvis muligt. Det er en signifikant højere andel end kvinderne, hvor 13 pct. angiver altid at bruge digitale studiebøger hvis muligt.

Bruger du digitale studiebøger?

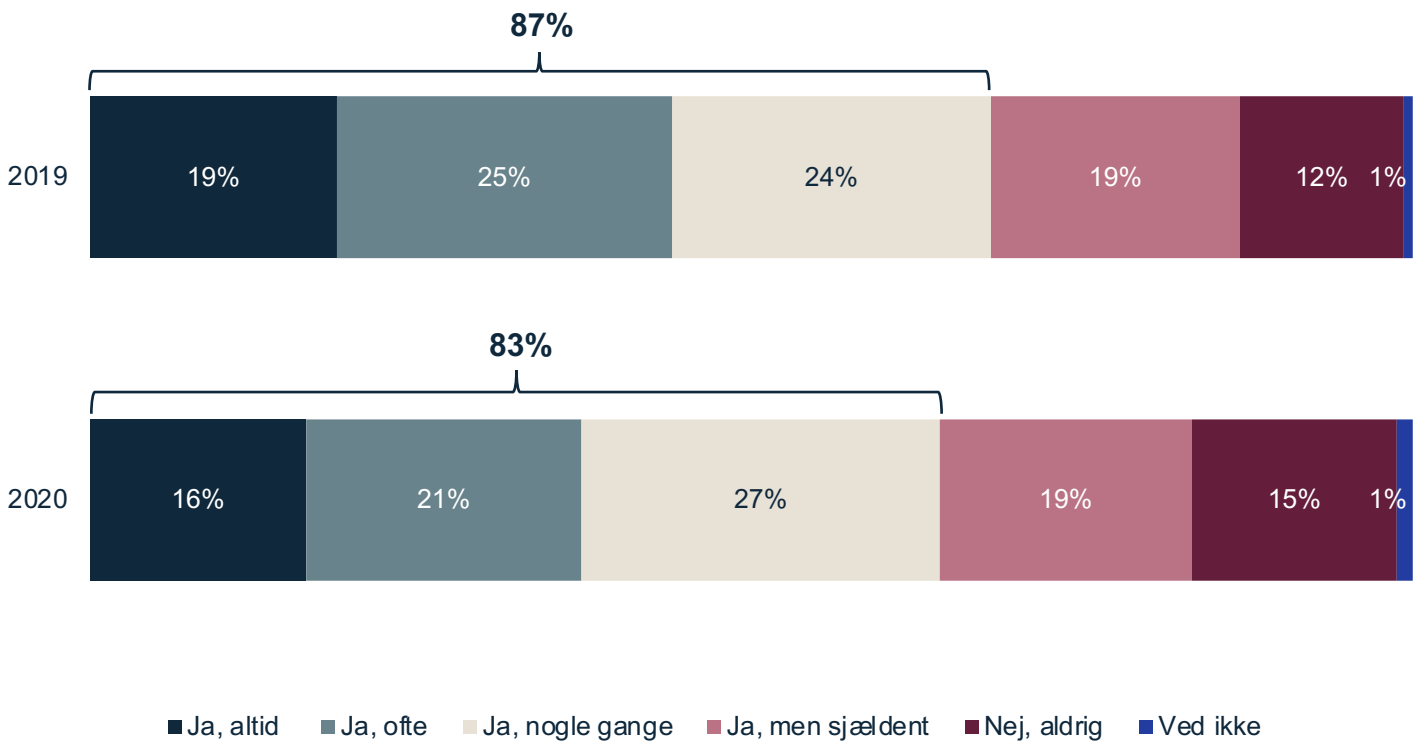

n (2019) = 750, n (2020) = 712

Størst brug af digitale studiebøger på professionshøjskolerne og universiteterne

Brugen af digitale studiebøger på universiteterne er faldet siden 2019 (fra 90 til 82 pct.). Samtidig er andelen på erhvervsakademierne steget (fra 70 pct. til 79 pct.). Bemærk dog et lavt N i for gruppen. Det er fortsat på professionshøjskolerne og universitetet, at brugen er størst.

Bruger du digitale studiebøger?

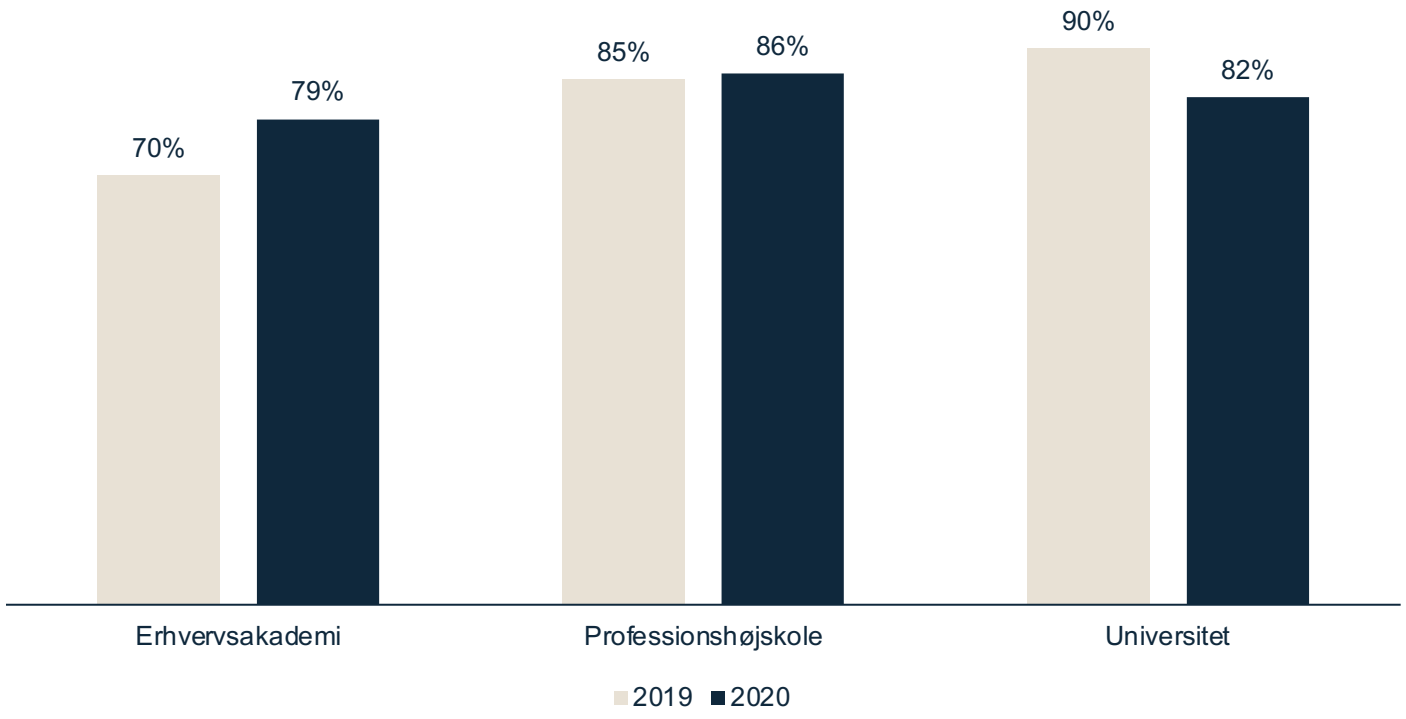

Brugen af digitale studiebøger er fortsat størst på professionshøjskolerne og universiteterne. På tværs af uddannelsesinstitutionerne er det fortsat særligt de studerende i midten eller slutningen af deres studie, som i størst omfang gør brug af digitale studiebøger: 78 pct. af 1. årsstuderende anvender digitale studiebøger. Til sammenligning gælder dette 85 pct. af de 2. og 3. årsstuderede og 89 pct. af de 4. og 5 årsstuderede.

Samtidig ser vi samme tendens som tidligere til, at hyppigheden af forbruget stiger over uddannelsen. Knap halvdelen af 5. årsstuderende bruger digitale studiebøger altid eller ofte, mens det samme gælder for omkring en tredjedel af 1. og 2. årsstuderende.

2019: n (Erhvervsakademi) = 63, n (Professionshøjskole) = 167, n (Universitet) = 487
2020: n (Erhvervsakademi) = 58, n (Professionshøjskole) = 162, n (Universitet) = 444

En generel tendens til, at færre studerende ulovligt anskaffer digitale studiebøger

Det er fortsat størstedelen af de studerende, der anskaffer sig studiebøgerne ulovligt. Der ses dog en tendens til, at andelen er faldende.

Selvom det fortsat er omkring halvdelen af de studerende, der anvender ulovlige anskaffelsesmetoder, så er der tendens til, at andelen er faldende. Mens der i 2019 samlet set var 55 pct. af de studerende, der anskaffede digitale studiebøger ulovligt, er det i 2020 50 pct. Denne tendens går på tværs af uddannelserne. De ulovlige anskaffelses-metoder forekommer fortsat at være mest udbredte på professionshøjskolerne.

Gruppen af ukendte anskaffelser betegner brugere, som har benyttet sig af anskaffelsesmetoder, der både kan karakteriseres som lovlige og ulovlige, f.eks. anskaffelse af bøger via studiets intranet.

Metoder til anskaffelse af digitale bøger til studiebrug

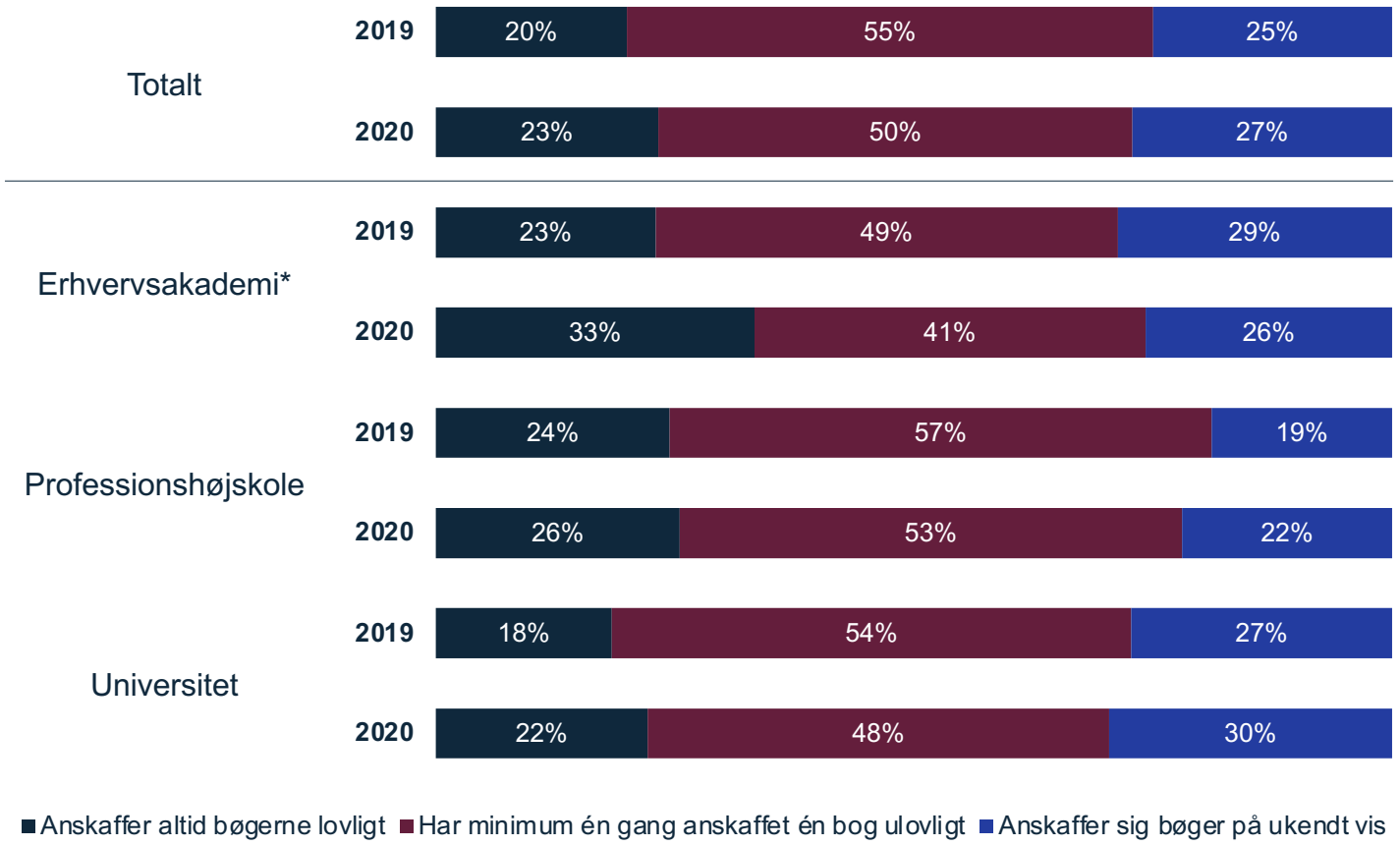

1. Lav base for Erhvervsakademi. Resultaterne skal derfor læses med forbehold for usikkerhed
2. 2019: n (Total) = 652, n (Erhvervsakademi) =44, n (Professionshøjskole) = 143, n (Universitet) = 440
3. 2020: n (Total) = 593, n (Erhvervsakademi) = 46, n (Professionshøjskole) = 140, n (Universitet) = 366
4. NB: Spørgsmålet er kun stillet til brugere af digitale studiebøger

Anskaffelsen af digitale studiebøger foregår typisk via studiet

35 pct. af de studerende anskaffer sig bøger via én fra studiet. En ligeså stor andel finder dem på studiernes intranet.

Når du anskaffer dig digitale bøger til studiebrug, hvordan foregår det så typisk? (mulighed for at sætte flere kryds)

NB: Af hensyn til tabellens læsevenlighed er svaroptioner markeret med * forkortet. De fulde svaroptioner findes i appendix

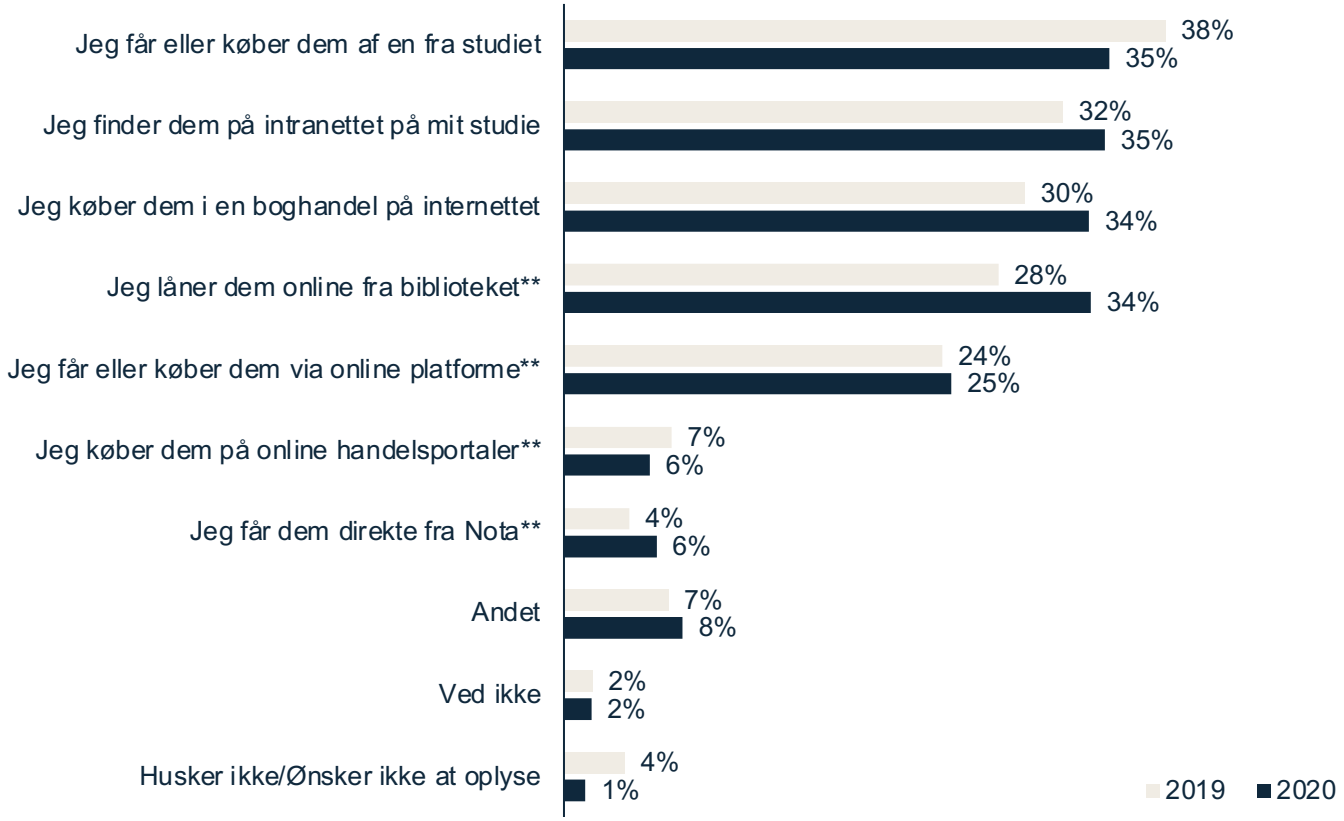

De fleste studerende, som bruger digitale studiebøger, anskaffer sig bøger via én fra studiet (35%), og/eller via intranettet på deres studie (35%)*.

Modsat tidligere er flere af de lovlige anskaffelser ligeså hyppige som de ulovlige: Godt hver tredje gør brug af online boghandel (34%) eller online bibliotek (34%), når de erhverver sig digitale bøger til studiebrug. En mindre del gør brug af Nota (6%).

Online platforme som Facebook, Dropbox og Google Drive bliver fortsat anvendt af hver fjerde studerende, der gør brug af digitale studiebøger (25%). Online handelsportaler som Den Blå Avis, Gul&Gratis og lignende bliver i mindre grad anvendt (6%).

1. NB: Digitale studiebøger fra intranet på studiet kan både indbefatte ulovlige og ulovlige situationer.
2. n (2019) = 750, n (2020) = 593
3. NB: Spørgsmålet er kun stillet til brugere af digitale studiebøger

Anskaffelse af bøger via studiemiljøet er fortsat mindst udbredt på erhvervsakademierne

Også i 2020 adskiller erhvervsakademierne adskiller sig fra de øvrige uddannelser, idet færre brugere på erhvervsakademierne anvender ulovlige anskaffelsesmetoder som relaterer sig til studiet. Boghandel på internettet er den typiske kilde til anskaffelsen på erhvervsakademierne.

Når du anskaffer dig digitale bøger til studiebrug, hvordan foregår det så typisk? (mulighed for at sætte flere kryds)

NB: Af hensyn til tabellens læsevenlighed er svaroptioner markeret med * forkortet. De fulde svaroptioner findes i appendix

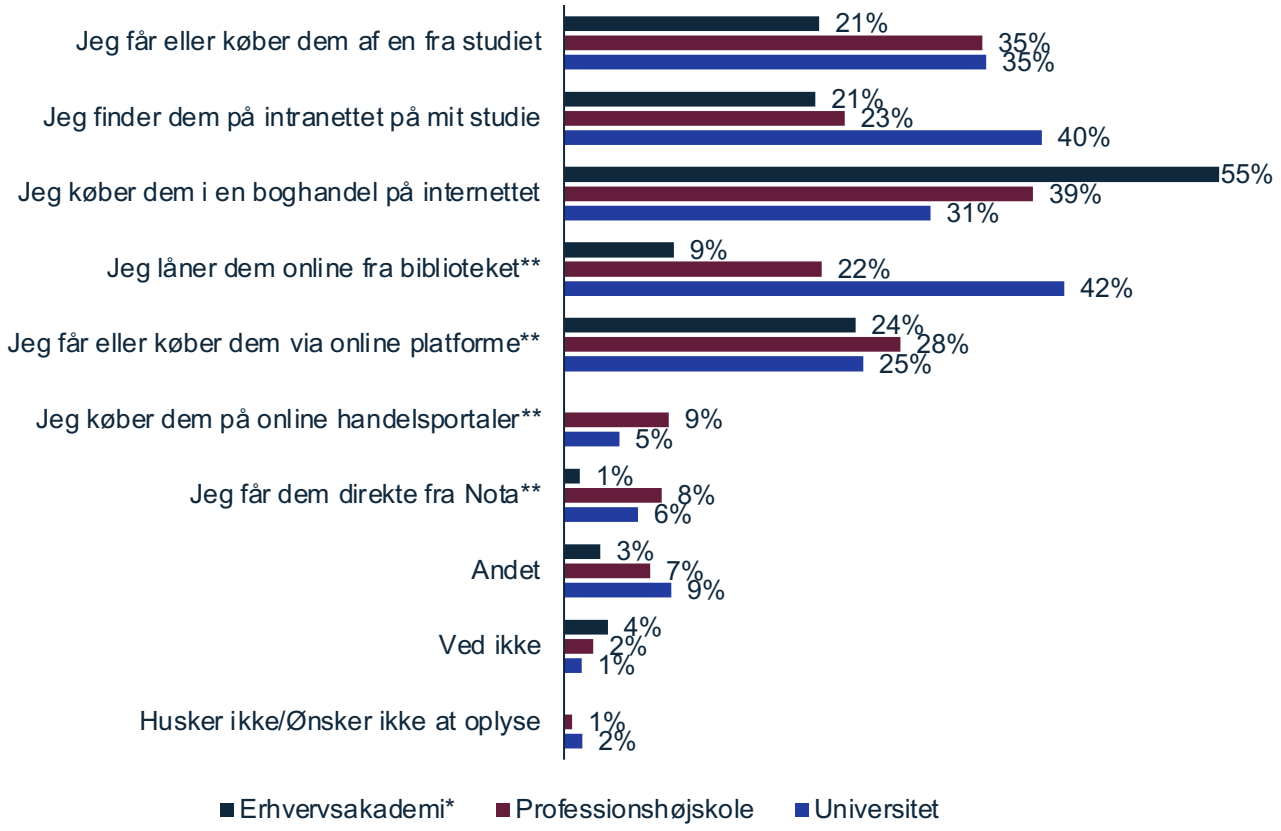

Anskaffelsen af digitale bøger blandt de studerende adskiller sig på flere måder på de forskellige institutioner.

Erhvervsakademierne adskiller sig fra de øvrige institutioner ved, at ulovlige anskaffelsesmetoder via studiet er langt mindre hyppigt. Omvendt handler flere via boghandel på internettet.

På Universiteterne er ulovlige, studierelaterede anskaffelsesmetoder derimod mere hyppige. Den største andel låner dog bøgerne online fra biblioteket (42 pct.).

For professionshøjskolerne er handel via boghandel på internettet den hyppigste metode til anskaffelse (39 pct.).

1. NB: Digitale studiebøger fra intranet på studiet kan både indbefatte ulovlige og ulovlige situationer.
2. Lav base for Erhvervsakademi. Resultaterne skal derfor læses med forbehold for usikkerhed
3. n (Erhvervsakademi) = 46, n (Professionshøjskole) = 140, n (Universitet) = 366
4. NB: Spørgsmålet er kun stillet til brugere af digitale studiebøger

De digitale studiebøger anskaffes fortsat i det nære miljø på studiet

Sidst du benyttede dig af følgende metoder til at anskaffe en digital studiebog, hvem modtog du da bogen af?

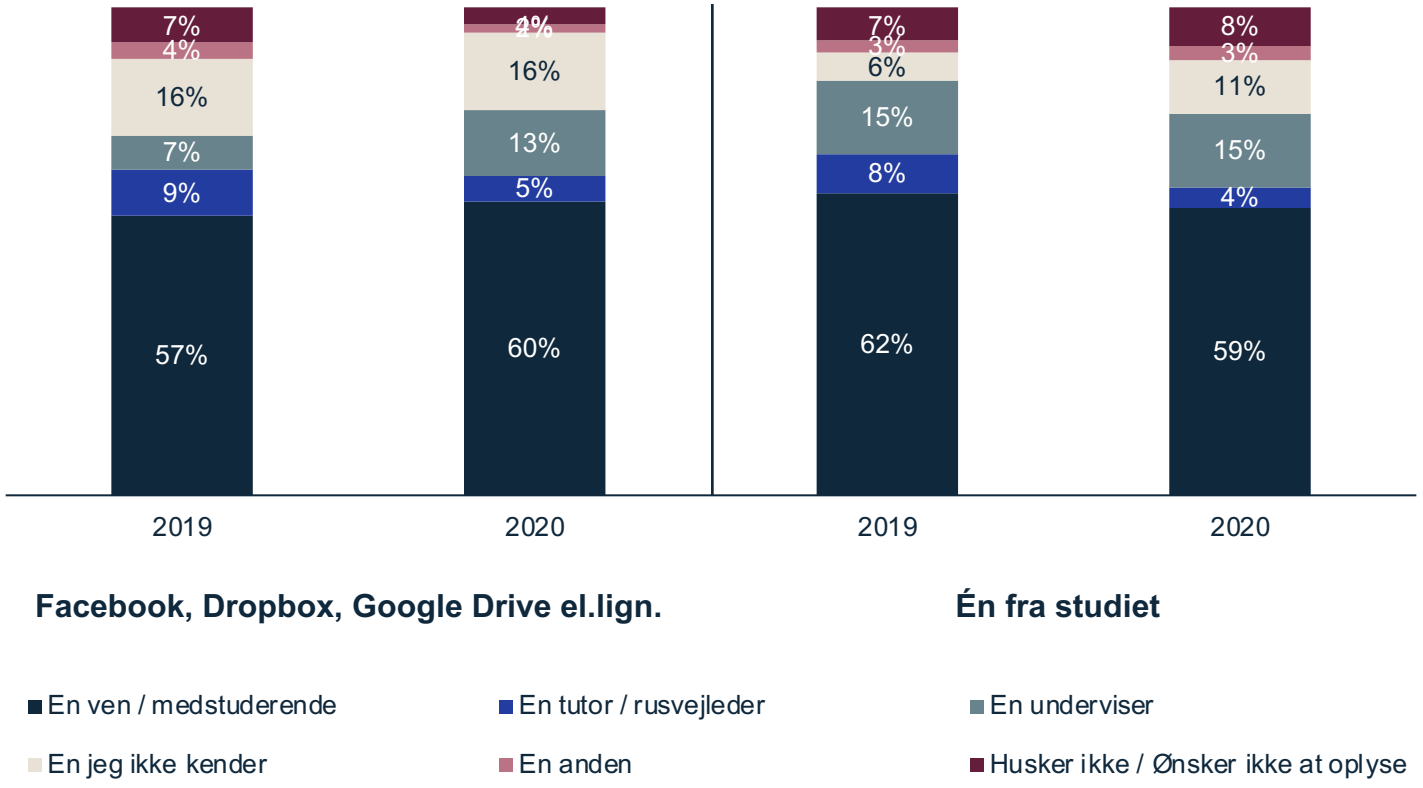

Analysen peger på, at den ulovlige deling af digitale studiebøger fortsat er mest udbredt i det nære studiemiljø.

Blandt studerende, som har modtaget en ulovlig studiebog via online platforme som f.eks. Facebook, Dropbox og Google Drive, har 60 pct. modtaget bogen af en ven eller medstuderende, mens 13 pct. har modtaget bogen af en underviser.

1. 2019: n (Brugere af digitale studiebøger anskaffet via: (Facebook, Dropbox, Google Drive el.lign. =158), (én fra studie =251)
2. 2020: n (Brugere af digitale studiebøger anskaffet via: (Facebook, Dropbox, Google Drive el.lign. =147), (én fra studie =207)
3. NB: Spørgsmålet er kun stillet til brugere af digitale studiebøger, der angiver at have anskaffet sig mindst én digital studibog på ulovlig vis

Delinger af de digitale studiebøger foregår fortsat oftest uden betaling

I tråd med 2019 ser vi i 2020, at udvekslingen af de digitale studiebøger oftest foregår uden betaling.

Det er fortsat to ud af tre af de studerende, som anskaffer sig digitale studiebøger på ulovlig vis, der oplyser, at de ikke betalt for deres seneste anskaffede studiebog.

10% angiver at have betalt mindre end 200 kr, da de sidst anskaffede sig en digital studiebog, mens 17% angiver at have betalt mindst 200 kr. Dette er en stigning på fem procentpoint ift. 2019.

Sidst du anskaffede dig en digital studiebog, hvor meget betalte du da for bogen?

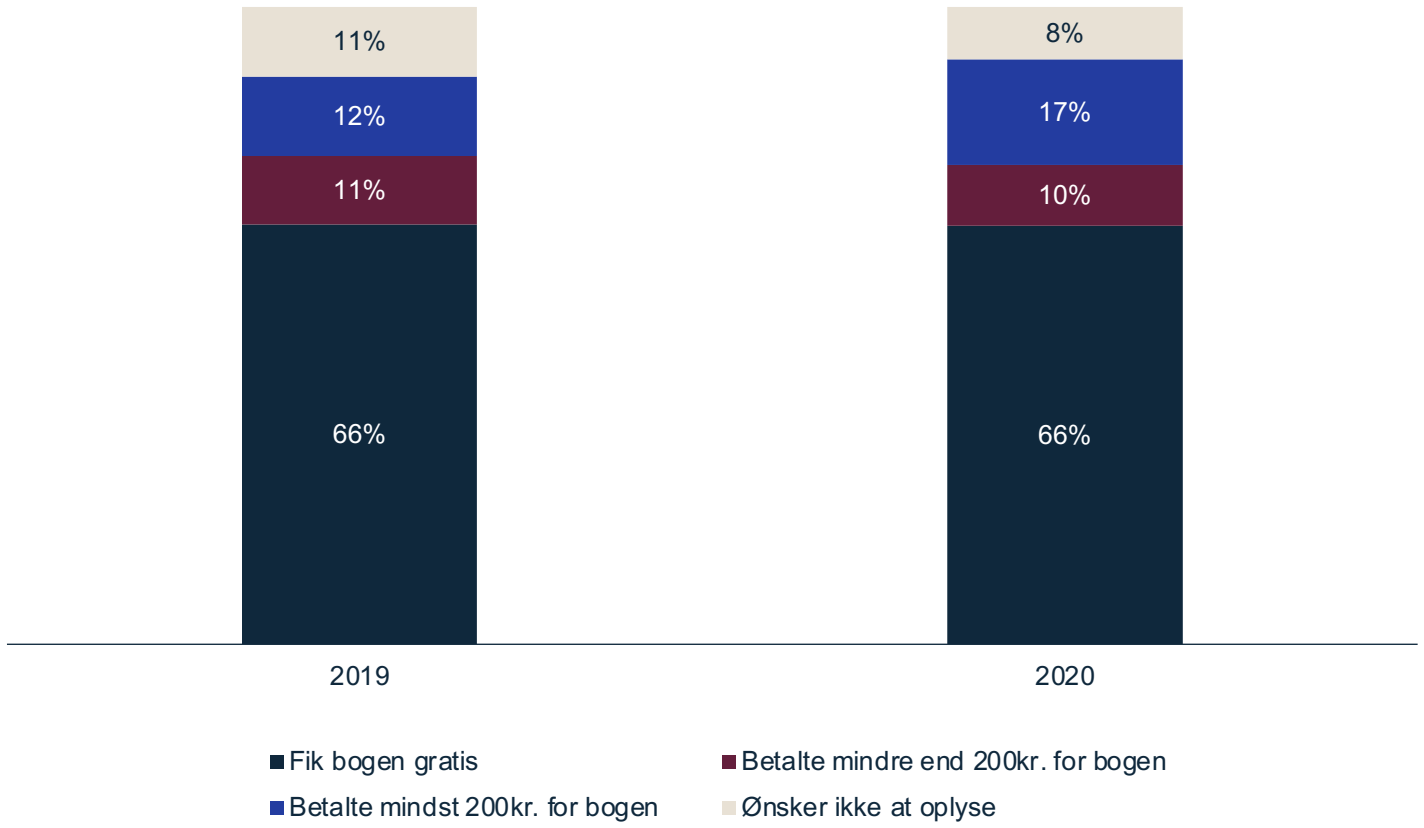

1. n (2019) = 344, n (2020) = 283
2. NB: Spørgsmålet er kun stillet til brugere af digitale studiebøger, der angiver at have anskaffet sig mindst én digital studibog på ulovlig vis

Epinion

Gratis delinger er fortsat mest udbredt på universiteterne

Det er fortsat på landets universiteter, at vi finder den største andel af studerende, der ikke betalte for deres seneste ulovlige anskaffede af en digital studiebog. Andelen, der anskaffer sig bøgerne ved betaling, er størst på professionshøjskolerne.

Sidst du anskaffede dig en digital studiebog, hvor meget betalte du da for bogen?

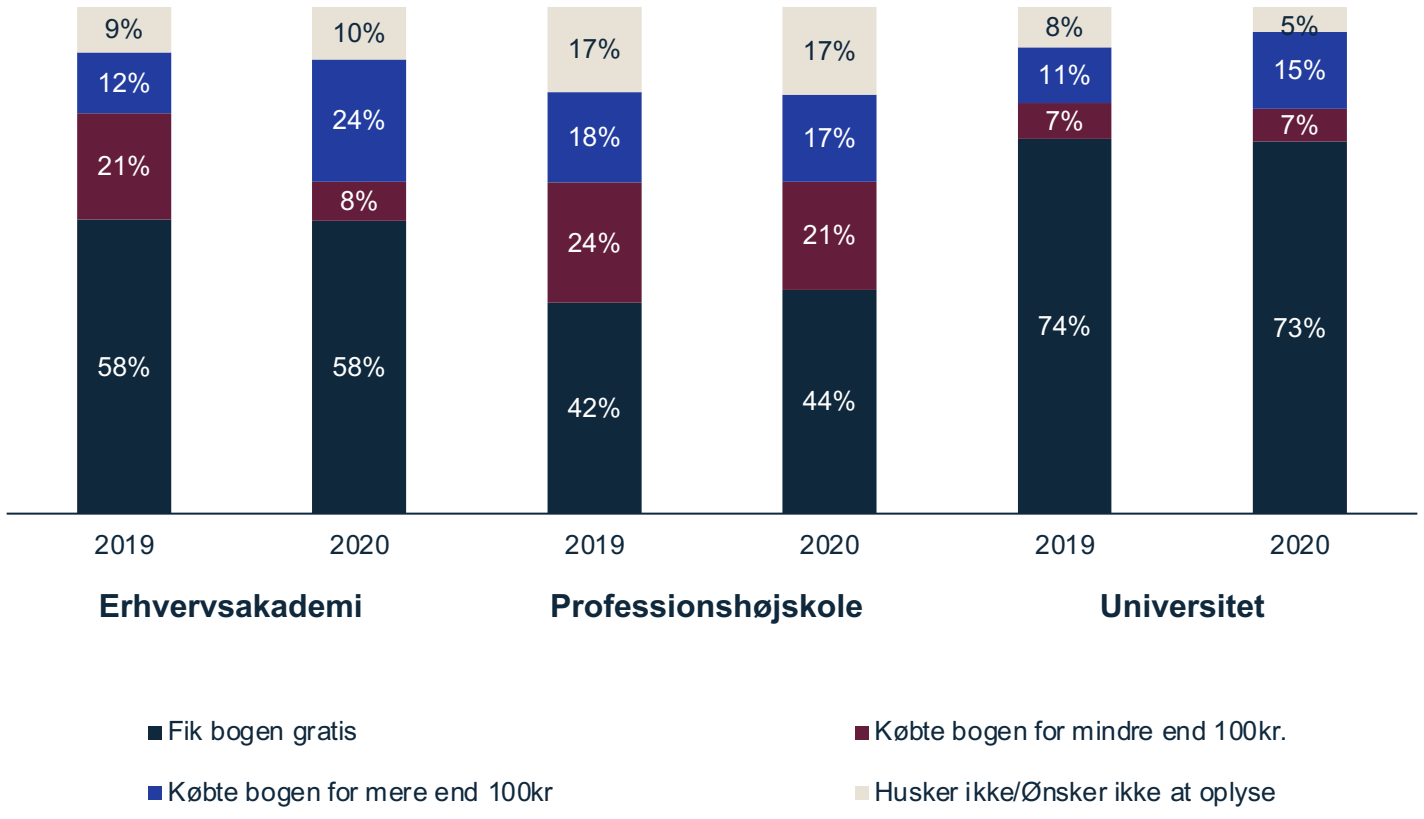

Tendensen til, at de studerende ikke betaler for de ulovligt anskaffede studiebøger ses fortsat på tværs af uddannelsesinstitutioner.

På universiteterne ser vi som tidligere en signifikant højere andel (73%), som angiver at have modtaget deres seneste bog gratis sammenlignet med professionshøjskolerne (44%).

Tilsvarende ser vi en lavere andel brugere på universiteterne, der har betalt for de digitale studiebøger (22%) sammenlignet med professionshøjskolerne (38%).

1. 2019: n (Erhvervsakademi) = 17, n (Professionshøjskole) = 76, n (Universitet) = 235
2. 2020: n (Erhvervsakademi) = 19, n (Professionshøjskole) = 66, n (Universitet) = 175
3. NB: Spørgsmålet er kun stillet til brugere af digitale studiebøger, der angiver at have anskaffet sig mindst én digital studibog på ulovlig vis

Det er blevet mere uacceptabelt at dele studiebøger ulovligt – størstedelen ser det dog fortsat som acceptabelt

Der er generelt en overvægt af studerende, som finder de ulovlige delinger af studiebøger acceptable. Der er dog en generel tendens til, at flere finder delinger enten fuldstændig eller delvist uacceptabelt; 51 pct. mener eksempelvis at det er uacceptabelt, hvis en studerende uploader en studiebog i et lukket forum. Det opleves særligt acceptabelt, når en underviser deler en digital studiebog, der er del af pensum (78%).

Nedenfor er der beskrevet en række forskellige handlinger, som alle omhandler delinger af digitale studiebøger.
For hver handling bedes du tage stilling til, hvorvidt du vurderer handlingen som acceptabel eller uacceptabel.

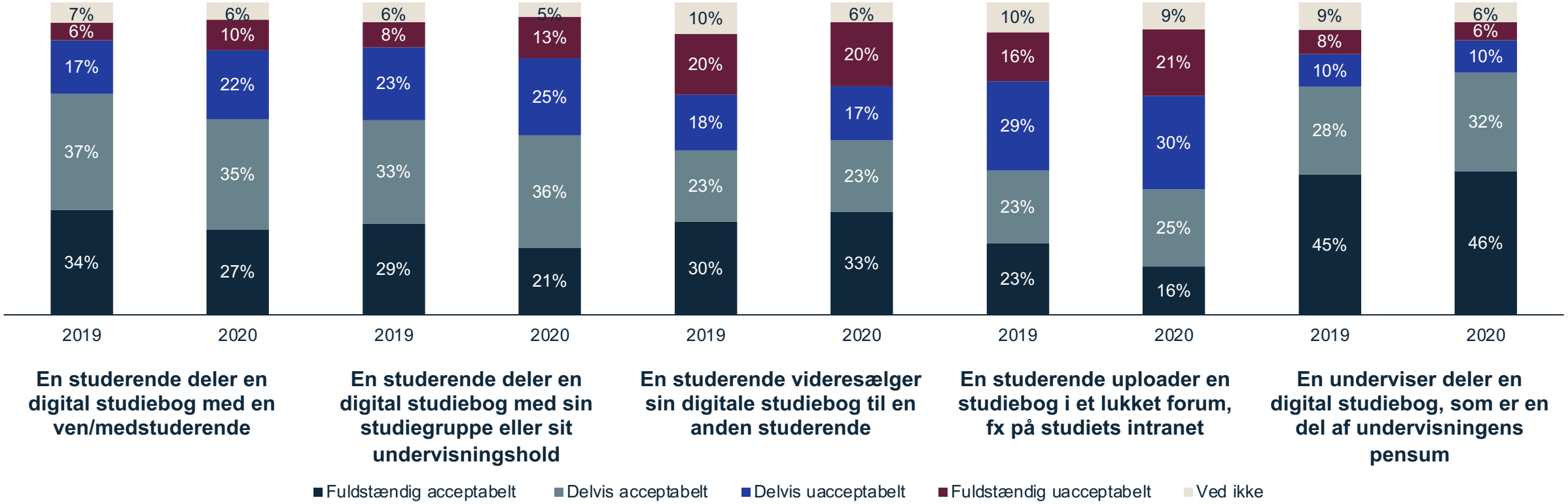

1. n (2019) = 750, n (2020) = 712

Epinion

Opsummering

Opsummering af undersøgelsens indsigter

Epinion

Opsummering af hovedresultater

1

83%

studerende på videregående uddannelser bruger digitale studiebøger

2

50%

af disse brugere angiver, at de har anskaffet sig mindst én digital studiebog på ulovlig vis

3

35%

af brugerne har anskaffet sig mindst én digital studiebog via én fra studiet eller via studiets intranet

4

66%

af alle brugere af digitale studiebøger angiver at have modtaget deres seneste digitale studiebog uden betaling

5

78%

af alle studerende, både brugere og ikke brugere af digitale studiebøger, angiver, at de finder det acceptabelt, hvis en underviser deler en digital studiebog fra pensum

6

68%

af de studerende er vidende om, at salg og deling af digitale studiebøger er ulovligt

Appendix

Definition af digitale studiebøger, anvendte svaroptioner i spørgeskema og demografiske fordelinger i stikprøven: Køn, alder, region og uddannelse

Definition af digitale studiebøger

Følgende definition af digitale studiebøger har været anvendt i spørgeskemaet for undersøgelsen:

Digitale studiebøger kan være i form af pdf'er, e-bøger, i-bøger, noder i digitalt format o.lign. Med studiebøger menes hele bøger, samt hele musikværker eller hele satser heraf på noder. Der tænkes ikke på enkelte kapitler fra en bog, kompendier, artikler, tidsskrifter eller lignende.

Defiintionen er ændret en smule side 2019, hvor formuleringen var: *Digitale studiebøger kan være i form af pdf'er, e-bøger, i-bøger, noder i digitalt format o.lign. Med studiebøger menes hele bøger eller kapitler derfra. Der tænkes ikke på kompendier, artikler, tidsskrifter eller lignende.*

Svarmuligheder

Nedenstående angiver de fulde svarmuligheder, der har været anvendt i spørgeskemaet

- Jeg køber dem på Den Blå Avis, Gul&Gratis eller lignende
- Jeg får eller køber dem via Facebook, Dropbox, Google Drive eller lignende
- Jeg får eller køber dem af en fra studiet
- Jeg køber dem i en boghandel på internettet
- Jeg finder dem på intranettet på mit studie
- Jeg låner dem online fra biblioteket
- Jeg får dem direkte fra Nota via mit personlige medlemskab
- Andet
- Ved ikke
- Husker ikke/Ønsker ikke at oplyse

Nedenstående angiver svarmuligheder, der har været anvendt i rapporten af hensyn til rapportens læsevenlighed

- Jeg køber dem på online handelsportaler*
- Jeg får eller køber dem via online platforme*
- Jeg får eller køber dem af en fra studiet
- Jeg køber dem i en boghandel på internettet*
- Jeg finder dem på intranettet på mit studie
- Jeg låner dem online fra biblioteket
- Jeg får dem direkte fra Nota*
- Andet
- Ved ikke
- Husker ikke/Ønsker ikke at oplyse

Kategorisering

Inddeling i lovlig/ulovlig anskaffelse

• Jeg køber dem på Den Blå Avis, Gul&Gratis eller lignende	Ulovlig anskaffelse
• Jeg får eller køber dem via Facebook, Dropbox, Google Drive eller lignende	Ulovlig anskaffelse
• Jeg får eller køber dem af en fra studiet	Ulovlig anskaffelse
• Jeg køber dem i en boghandel på internettet	Lovlig anskaffelse
• Jeg låner dem online fra biblioteket	Lovlig anskaffelse
• Jeg får dem direkte fra Nota via mit personlige medlemskab	Lovlig anskaffelse
• Jeg finder dem på intranettet på mit studie	Ukendt anskaffelse
• Andet	Ukendt anskaffelse
• Ved ikke	Ukendt anskaffelse
• Husker ikke/Ønsker ikke at oplyse	Ukendt anskaffelse

Demografiske fordelinger i stikprøven

Stikprøven baserer sig på i alt 712 studerende på videregående uddannelser
Nedenstående viser fordelingerne på uddannelsesinstitution og uddannelsesanciennitet

Køn

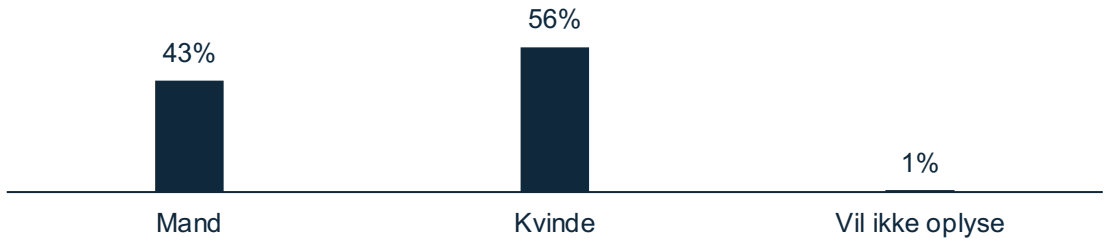

Alder

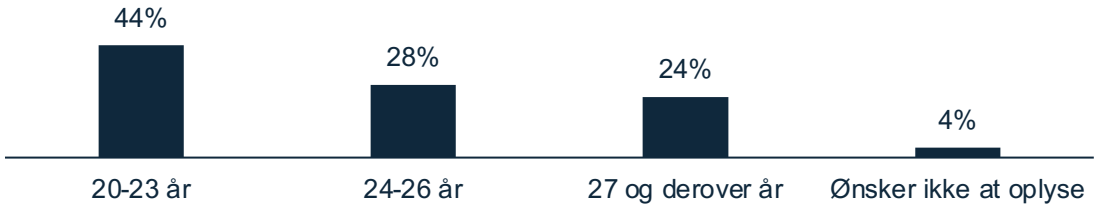

Region

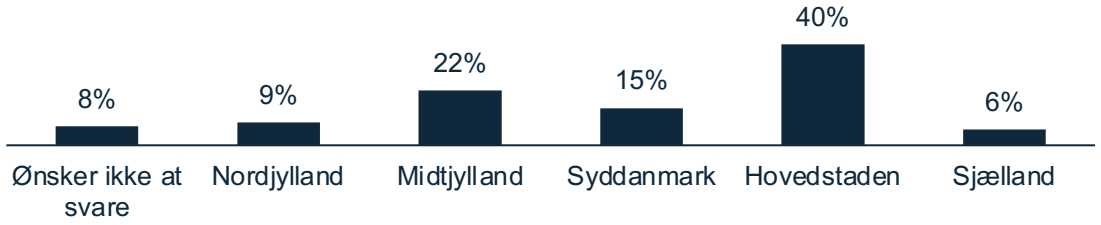

Uddannelse

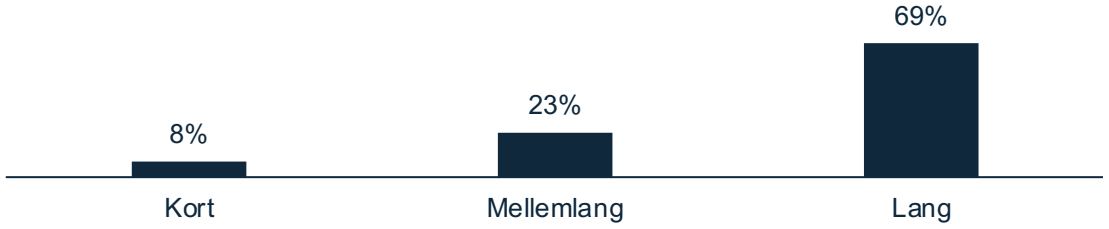

NB: Fordelingerne baserer sig på vejet data

Fordelingen på uddannelse i stikprøven

Stikprøven baserer sig på i alt 712 studerende på videregående uddannelser.
Nedenstående viser fordelingerne på uddannelsesinstitution og uddannelsesanciennitet

Uddannelsesinstitution

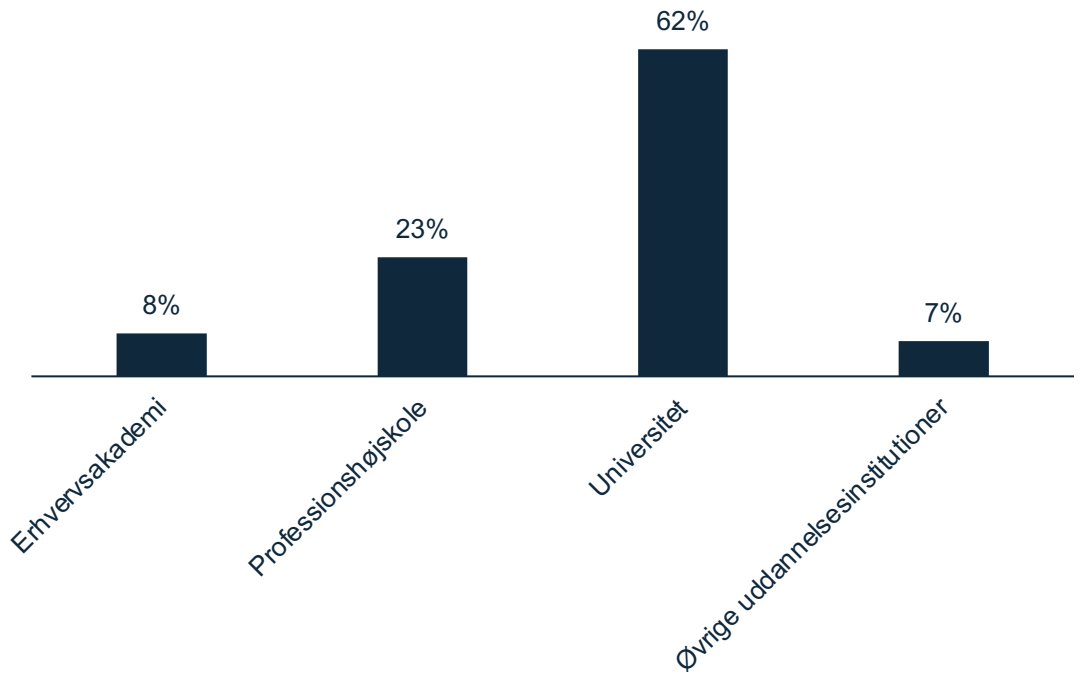

Uddannelsesanciennitet

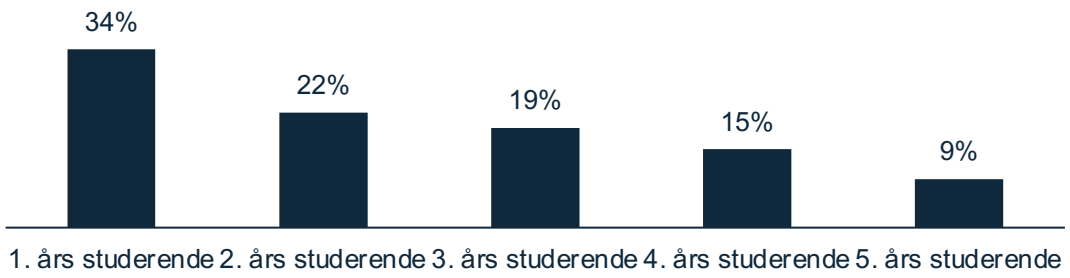

NB: Fordelingerne baserer sig på vejet data

Epinion

Epinion Aarhus

Hack Kampmanns Plads 1-3
8000 Aarhus C
Denmark
T: +45 87 30 95 00
E: aarhus@epinionglobal.com

Epinion Brussel

Brussel nationaal bus 25
1930 Zaventem
Belgium
E: contact@epinionglobal.com

Epinion Copenhagen

Ryesgade 3F
2200 Copenhagen N
Denmark
T: +45 87 30 95 00
E: copenhagen@epinionglobal.com

Epinion Hamburg

Ericusspitze 4
20457 Hamburg
Germany
T: +43 (0)699 13180416
E: hamburg@epinionglobal.com

Epinion London

D'albiac house (room 1015-1017)
Cromer road, Heathrow central area
Hounslow, tw6 1sd
T: +44 (0) 7970 020793
E: london@epinionglobal.com

Epinion Malmö

Adelgatan 5
21122 Malmö
Sweden
E: contact@epinionglobal.com

Epinion Singapore

60 Paya lebar road
#08-43 Paya lebar square
Singapore
E: contact@epinionglobal.com

Epinion Stockholm

Terminal 4 plan 4
Office no. 4309B
19045 Stockholm/Arlanda
Sweden
E: contact@epinionglobal.com

Epinion Vienna

Hainburgerstrasse 20/7
1030 Kefnna
Austria
T: +43 (0)699 13180416
E: kefnna@epinionglobal.com

Epinion Vietnam

11th fl, Dinh le building,
1 Dinh le, Dist. 4, Hcmc
Vietnam
T: +84 28 38 26 89 89
E: hcmc@epinionglobal.com

Epinion